

Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/adea>

ISSN 2651 – 5067

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KELOĞLAN MASALLARINI A2 DÜZEYİNE UYARLAMA DENEMESİ

ATTEMPT TO ADAPT KELOGLAN'S TALES TO A2 LEVEL IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

İrem YASUL*   Özgür AY**

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
iremyasul97@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6425-390X

** Doç. Dr. Uşak Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, drozguray@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5630-4033

Referans: Yasul, İ., Ay, Ö. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Keloğlan Masallarını A2 Düzeyine Uyarlama Denemesi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 107-135.

Gönderilme Tarihi: 08.06.2023

Kabul Tarihi :14.06.2023

Özet: Yabancı dil olarak Türkçe öğretilirken en sık başvuru alan materyaller ders ve çalışma kitaplarıdır. Dil öğretiminin pekiştirilmesi için bu alanda ders ve çalışma kitaplarının haricinde öğrenim ve öğretim sürecine katkıda bulunabilecek materyallerin hazırlanması ve kullanılması büyük önem taşımaktadır. Bu da dil öğrenme sürecinin daha hızlı gerçekleşmesine katkı sağlamaktadır. Bu süreçte kültür aktarımı dil öğrenimini desteklemektedir. Bu bağlamda ek materyaller hazırlanırken Türk kültürünü yansıtan, edebî değer taşıyan ve dilsel açıdan zengin edebî metinlerden yararlanılmaktadır. Edebî metinlerden yararlanılmasının sebebi özgün metinlerin hedef dil öğrencilerini değil, ana dil konuşurlarını düşünerek hazırlanmasındandır. Kullanılacak edebî metinler arasından masalların seçilmesi ve bu masalların hedef dil öğrencilerinin düzeyine göre belirli teknikler çerçevesinde uyarlanması olumlu sonuçlar doğuracaktır. Yapılan bu çalışmanın amacı, Türk halk

edebiyatı ürünlerinden biri olan Keloğlan masallarını dil düzeylerine uyarlamak, etkinlikler yoluyla dil öğrenimine katkıda bulunmak ve ders kitaplarına ek yardımcı kitaplar oluşturmaktır. Bu doğrultuda Tahir Alangu'nun "Keloğlan Masalları" adlı kitabında yer alan bir masal A2 düzeyi için uyarlanmış olup hedef dil öğrencileri için söz varlığını geliştirmeye yönelik etkinlikler, dil bilgisi etkinlikleri, okuma-anlama, yazma ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler hazırlanmıştır. Bu çalışmada A2 düzeyindeki dil öğrencilerinin hâkim olması beklenen dil yapıları ve söz varlığı konusunda Yunus Emre Enstitüsü'nün hazırlamış olduğu "Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti"nden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Metin Uyarlama, Masallar, Keloğlan Masalları, Kültür Aktarımı

Abstract: While teaching Turkish as a foreign language, the most frequently used materials are course and workbooks. In order to reinforce language teaching, it is of great importance to prepare and use materials that can contribute to the learning and teaching process, apart from course and workbooks in this field. This contributes to the faster realization of the language learning process. In this process, cultural transfer supports language learning. In this context, while preparing additional materials, literary texts that reflect Turkish culture, have literary value and are linguistically rich are used. The reason why literary texts are used is that original texts are prepared by considering native speakers, not target language learners. Selecting tales among the literary texts to be used and adapting these tales according to the level of target language learners within the framework of certain techniques will have positive results. The aim of this study is to adapt Keloglan tales, one of the products of Turkish folk literature, to language levels, to contribute to language learning through activities and to create supplementary books to textbooks. In this direction, tale in Tahir Alangu's book "Keloglan Tales" was adapted for A2 level and activities aimed at improving vocabulary, grammar activities, reading-understanding, writing and speaking skills were prepared for target language learners. In this study, the "Yedi İklim Turkish Teaching Set" prepared by Yunus Emre Institute was used on the language structures and vocabulary that A2 level language learners are expected to master.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, Text Adaptation, Tales, Keloglan tales, Culture Transfer

1. Giriş

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ve kültürün öğretimi çokça üzerinde durulan konulardan biridir. Bu alanda sadece dil bilgisi konularının öğretilmesi ya da sadece sözcük öğretilmesi öğrencinin hedef dili başarıyla öğrenmesi konusunda yeterli olamayacaktır.

Yabancı bir dil öğrenmek, ana dilimizdeki kavramların, anlatımların karşılığını o dilde bulup kullanmak yani sadece kuralların öğrenilmesi ve kelimelerin o dile çevrilmesi demek değildir. Yabancı dil öğrenimi bir anlamda dünyada bulunan diğer toplumların dünyaya bakış açılarını, düşünme ve değer sistemlerini anlamak için yapılan bir

uğraştır. Bir toplumu oluşturan bireylerin günlük hayatta meydana getirdikleri çeşitli etkinlikleri algılayabilmek için o toplumun kültürüne has temel noktaları bilmek gerekir (Demir & Açık, 2011: 55).

Yabancı bir dili öğrenmek aynı zamanda o dilin kültürünü tanımak ve öğrenmek anlamına gelmektedir. Çünkü bir milletin dilinde var olan sözcükler o dilin kültüründe neler olduğuna dair bilgiler verir. Bir dili anlayabilmenin en iyi yolu o kültürü yakından tanımakla ilişkilidir. Dilini öğrendikleri ülkenin kültürel özelliklerini öğrenmek bir birey için önem teşkil eder. Çünkü yabancı bir dil, başka bir milletle ilişkili olan bir kültürü de beraberinde getirir (İşcan & Yassıtay, 2018: 50).

Deyimlerin, benzetmelerin, mecaz anlamlı sözlerin, hedef dilin kültürü bilinmeden anlaşılamayacağı veya yanlış anlaşılacağı ortadadır (Çıfci vd., 2013: 367). Kültür, ulusların dil ile ifade ettikleri yazılı ve sözlü her şeyi kapsar ve değerlerin büyük bir çoğunluğunu dile yansıtıp sözcük hazinesinde inaniş, gelenek ve yaşamdaki bilgilerin kodlarını içerir (Zeyrek, 2020: 166). Uygur (1996: 19) "Dil, kültür yapısını bir arada tutan çimentodur; ya da tek yanlı izlenimleri gidermek amacıyla başka benzetmelere başvurduğumuzda dil, kültür alanının her yanını aydınlatan güneştir; dil, kültür kilimini dokuyan ipliktir; dil, tüm kültür anıtlarının yansıdığı akarsudur." şeklinde tanım yaparak dil ve kültürün birbirinden ayrı düşünülemeyeceğini ortaya koymuştur.

Günden güne gelişip farklılaşan dünyamızda yabancı bir dil öğrenmek ihtiyaç haline gelmiştir. Uluslararası alanda yaşanan gelişmeler toplumu oluşturan bireylerin birbirleriyle iletişime geçme gerekliliğini doğurmuştur. Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesindeki sebeplerden bazıları ise Türkiye'nin sosyal, siyasi ve ekonomik alandaki durumundan kaynaklanmaktadır (Durmuş, 2013a: 210).

Anadili olarak Türkçe öğretiminde olduğu gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de karşılaşılan birçok sorun olduğu görülmektedir (Durmuş, 2013a: 207). Türkçe öğretiminde ortaya çıkan sorunların nedenlerinden bazıları hazırlanan etkinliklerin, hedef dili öğrenecek olanların eğitim düzeyine uygun olmaması, kültüre ve hedef kitlenin yaşına yönelik hazırlanmamış olmasından kaynaklanmaktadır (Onur vd., 2012: 52). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki sorunlar anadili öğretiminde karşılaşılan sorunlardan daha az önemli görülebilir, ancak Türkçenin gelişmesi açısından çokça önemlidir. Türkçenin gelişmiş olması sadece anadili olarak öğretilmesine, dilde bulunan kelime sayısına ve kurallarına bağlı değildir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dilin farklı kültürlerle iletişim halinde olması ve diğer ülkelerce tanınması için Türkçenin öğretilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir (Candaş & Karababa, 2009: 268).

Öğretimde kalıcılığın sağlanabilmesi için düzeye uygun şekilde düzenlenmiş ve aynı zamanda Türk kültürünü yansıtan ve öğreten materyallerin hazırlanmasına ihtiyaç vardır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında öğretim yapılırken sadece ders kitaplarını kullanmak aktif bir şekilde yabancı dil öğretimi için yeterli olmayacağından materyal kullanımı büyük önem taşır (Temizyürek & Birinci, 2016: 55).

Alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde düzeye uygun olarak hazırlanmış ve Türk kültürünü yansıtmaya yönelik özelliklere sahip metinlerin sayıca yetersiz olduğu görülmektedir.

Tespit edilen bu yetersizliğin giderilmesi için Türk kültürünü yansıtan ve düzeye uygun masal kitaplarının hazırlanmasının, etkinliklerle desteklenmesinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Araştırmanın Amacı

Bireylerin birlikte yaşamalarını etkileyen, toplumları ve milletleri oluşturan temel unsur dildir. Dil, toplumun temelini oluşturmakla birlikte o topluma ait kültürün en önemli parçasıdır (Deniz, 2000: 40). Aynı zamanda dil, konuşulduğu milletin önemli birikimi olan kültürel özellikleri de içinde barındırır. “Kültür bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği ve diğer kuşaklara aktardığı maddi ve manevi özelliklerin bütünüdür ve bir topluma özgü olup o toplumun dinini, yaşam tarzını, düşünme tarzını yansıtır.” (Çakır, 2011: 249). Bu sebeple dil ve kültür birbiriyle yakından ilişkilidir ve bilindiği üzere “Masallar bir toplumun kültürel hazinesidir.” (Nuhoğlu, 2014: 95). Hedef dil öğrencileri için sadece dil bilgisi ya da sözcük bilgisini geliştirmek adına öğretim yapmak yeterli değildir. Türkçenin en iyi şekilde öğrenilebilmesi ve anlaşılır olması için Türk kültürünün de tanıtılması gerekir. Hedef dil öğrencileri için Türk kültürünü yansıtmaya materyaller kullanılmalıdır. Böylelikle dil, öğrencinin aklında daha kalıcı şekilde yer edinir.

Bu çalışmanın amacı; Türk halk edebiyatı ürünlerinden biri olan Keloğlan masallarını A2 düzeyine uygun hale getirip ders kitaplarına ek olarak etkinliklerle de desteklenmiş bir yardımcı kaynak oluşturmaktır.

3. Araştırmanın Önemi

Kaplan (2006)’a göre, “Her ulus dilini ve kültürünü yüzyıllar boyunca yoğurur. Bu esnada o, akan bir nehir gibi, içinden geçtiği her topraktan bazı öğeler alır. Her uygar ulusun konuşma ve yazı dili, karşılaştığı uygarlıklardan alınan sözcük ve deyimlerle doludur. Bu bakımdan her ulusun dili, o ulusun çağlar boyunca yaşadığı tarihin sanki bir özetidir. Dile bu gözle bakılırsa anlam kazanır.” Bu ifadeye bakıldığında kültür aktarıcısı olan dilin her ulusun karşılaştığı uygarlıklardan alınmış sözcük ve deyimlerle dolu olduğu ve bu sebeple dil ve kültürün birbirinden ayrı düşünülemediğini görürüz. Böylece yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında dil öğretimi yapılırken kullanılacak olan materyallerin de kültürel unsurları içermesi gerektiği anlaşılır.

Türk halk edebiyatı incelendiğinde sözlü anlatım geleneğinin birçok tip yarattığı görülmektedir. Keloğlan, Türk sözlü geleneği içinde daima dürüstlük, mertlik, cesaret, yardımseverlik, cömertlik ve kurnazlık gibi özellikleriyle öne çıkan bir tiptir. Türk zekâsının bir temsilcisi konumunda olan Keloğlan, çetin şartların içinden kolaylıkla sıyrılabilmesi yönüyle de beğenilen ve insana ilham veren bir tiptir. (Bayraktar, 2014: 28). Keloğlan, Türk dünyasında farklı isimler ile anılmaktadır. Örneğin Azerbaycan Türklerinde “Keçel”, “Keçel Mehmet”, “Keçel Hamza” ve “Keçel Yeğen”; Türkmen Türklerinde “Kelce Batır”; Kırım Türklerinde “Taz Oğlan”; Kazak Türklerinde “Tazşa Bala”; Kırgız Türklerinde “Taz”; İran Türkmenlerinde “Keçel Oğlan”; Kerkük Türkleri arasında “Keloğlan”; Altay Türklerinde “Tas”, “Tastarakay”; Tuva Türklerinde “Tas”, “Tazar” şeklinde adlandırılmaktadır. (Çeribaş, 2009; Bayraktar, 2014; Şimşek, 2017). Keloğlan’ın tüm Türk Dünyası’nda farklı isimlerle de olsa bir karşılığının olması, metin

ile öğrenci arasındaki bağı kuvvetlendiren ve anlaşılmasını kolaylaştıran bir sempati de yaratmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında dil öğretimi için hazırlanan ders ve çalışma kitapları hedef dil öğrencilerinin dil gelişimi için yeterli gelmemektedir. Bu çalışma, ders ve çalışma kitapları dışında hedef dil öğrencilerinin ek bir materyal olarak kullanabilecekleri ve dil becerilerini geliştirebilecekleri bir kaynak oluşturma hedefindedir. Hedef dil öğrencilerinin Türk halk edebiyatı ürünü olan masal türünden yararlanacakları göz önüne alındığında Türk kültürünün aktarımı ve öğretilmesi konusunda amaca hizmet edeceği düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma sadece A2 düzeyi için yapılmış olsa da dil öğretimindeki diğer düzeylere uygun olarak da düzenlenmiş metinlerin ve etkinliklerin oluşturulabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nde verilen kazanımlarla ve Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nde belirlenen A2 seviyesindeki dil bilgisi yapıları ve okuma-anlama, yazma ve konuşma becerilerine yönelik kazanımlarla sınırlıdır. Araştırma ayrıca A2 düzeyine uyarlamak için seçilen Keloğlan Masalı (Alangu, 2022: 7-12) ile sınırlıdır.

5. Yöntem ve Araştırmanın Modeli

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına katkıda bulunması düşüncesiyle hazırlanan bu çalışma nitel desende yapılandırılmış tasarım ve geliştirme araştırmasıdır. Tasarım ve geliştirme araştırması, her alanda kullanılabilir. Tasarım ve geliştirme araştırması diğer birçok araştırma yöntemlerinde bulunan durum, olay ve olguların betimlenmesi konusuna odaklanırken bu çalışmada bilimsel sonuçlara ve önerilere dayanarak yeni çözümlerin ve ürünlerin geliştirilmesine, yeni bilgilerin keşfedilmesine odaklanılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2018: 19).

Bu çalışmada öncelikle genel tarama modeli kullanılacaktır. Bu kapsamda ilk olarak Türkiye'de yayımlanan Keloğlan ile ilgili masallar taranacaktır. Genel tarama modeli "Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir" (Karasar, 2017: 111).

Çalışmanın devamında ise içerik analizi yöntemi kullanılarak A2 düzeyine göre uygun bulunan bir masal seçilecektir. "İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır" (Yıldırım & Şimşek, 2011: 227).

Seçilen masala Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nin A2 seviyesindeki dil bilgisi yapıları ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma-anlama, yazma ve konuşma kazanımları esas alınarak uyarlama işlemi yapılmıştır. Dinleme becerisi ile ilgili kazanımlar üzerinde çalışılmamıştır. "Metin uyarlama, yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak

amacıyla yapılan söz dizimsel ve sözcüksel değiştirimlerdir” (aktaran Bölükbaş, 2015: 927).

“Materyal uyarlamanın çeşitli amaçları bulunmaktadır. Materyaller, insanların yabancı dil öğrenme bağları için belirledikleri, tanımladıkları hedeflere ulaşmak için uyarlanmıştır. Öğrencilerin öğrenme içeriğini doğal bir şekilde içselleştirebilmeleri için öğrenme problemlerini belirleyerek öğrenme sürecini kolaylaştırmak için özgün materyaller uyarlanmaktadır. Dolayısıyla uyarlama, öğretmeye göre öğrenmeye daha fazla odaklanmaktadır” (Kara & Ghaffarı, 2020: 3). Anadili eğitiminde olduğu gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dört temel beceri adı verilen okuma, yazma, dinleme, konuşmanın geliştirilmesi konusunda ders içi ve ders dışı materyallerden yararlanılmaktadır. Tüm becerilerin tek tek geliştirilmesi amacıyla birçok materyal tasarlandığında başarılı bir dil öğretimi gerçekleştirilebilir. Dil öğretiminde başarıya ulaşmak için ders içi ve ders dışı materyal olarak yapay (kurma) metinlerin, otantik (özgün) metinlerin kullanımı konusu öne çıkmaktadır. Eroğlu’na (2015: 31) göre, ancak gerçek yaşama aktarılabilir ve içerisinde bir değer taşıyan metinlerle yani özgün metinlerle hedef dil öğrencilerinin öğrenme isteği sağlanabilir. Bu konuda yapay (kurma) metinlerden çok özgün (otantik) metinlerin kullanılması başarıyı arttıracaktır. “Yapay metinler, öğretilen kelimeleri veya bir dil bilgisi konusunu pekiştirmek gibi amaçlarla, ihtiyaçlardan hareketle, hazırlanan metinlerdir. Bu metinlerde anlatılanların, öğretilen dil bilgisi yapılarının pekiştirilmesi amacı güdüldüğu için kullanılan dil, günlük hayattakinden farklılaşmaktadır. Bundan dolayı yapay (kurmaca, suni) metinler için dil yapılarının zorlanmasıyla oluşturulmuş metinlerdir, denilebilir” (Erdem İpek, 2018: 12). Otantik metinleri hedef dil öğrencileri için daha anlaşılır duruma getirmek amaçlı farklı yöntemler kullanılabilir. Metin sadeleştirme/ metin uyarlama da bu yöntemlerden biridir. “Dilin en iyi ve etkili şekilde kullanıldığı edebî eserler, bir taraftan toplumun kültürel değerlerini yansıtırken, diğer taraftan insanın duygularına hitap ederek onların gelişmesine aracılık eder. Edebî metinler; toplum açısından kültürel değerleri, bireysel açıdan da eğlendirici, zevk verici olmak üzere çeşitli unsurları bünyesinde taşır. Bu açıdan edebî metinler; ana dili ve yabancı dil öğrenimi veya öğretiminin vazgeçilmez unsurlarıdır” (Demir & Açıık, 2011: 57). Kullanılan metinlerin dil yapısı ve metinlerin türü dil öğrencilerinin dil düzeyine göre farklılık göstermektedir. Hedef dili öğrenecek olanlar için dil düzeyine göre bir metin elde etmek ya yeni metinler üretmek ya da otantik bir metni sadeleştirerek düzeye uygun hâle getirmekle mümkündür (Bölükbaş, 2015: 926). Metin değiştirmesi gerekçelerinden bir diğeri, öğrencinin düzeyi ile metnin okunabilirlik düzeyi arasındaki uyumun sağlanmasıdır. Bu uyumun sağlanması ile birlikte hedef kitle üzerindeki bilişsel yükün hafifletilmesi amaçlanmaktadır (aktaran Durmuş, 2013a: 1297).

Uyarlama yapılırken Bölükbaş’ın (2015) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi” adlı makalesindeki metin sadeleştirme ile ilgili görüşlerinden yararlanılmıştır. Bölükbaş’a (2015: 928) göre, metin sadeleştirme koruma, değiştirme, özetleme ve silme olarak dört şekilde yapılabilir.

Masal sadeleştirilirken düzeye uygun söz varlığı ve dil bilgisi yapıları korunmuştur. Genel olarak masal uyarlanırken çoğunlukla değiştirme yöntemine başvurulmuştur.

Öğrencinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapılar, aynı anlamı verecek şekilde öğrencinin bilebileceği ya da çıkarım yapabileceği sözcük ve yapılarla değiştirilmiştir. Değiştirme yapılırken bilimsel yayınlarda belirtilen sözcüksel, söz dizimsel ve sözcüksel-söz dizimsel şekiller kullanılmış; özgün metin uzun paragraflardan oluşmadığı için ve masal metinlerinin genel karakterini yansıtan kısa cümlelerden oluştuğu için bu çalışmada biçimsel değiştirme şekilleri yapılmamıştır.

1. Sözcüksel Değiştirme: a) Az kullanılan sözcük ya da ifadenin, daha sık kullanılan sözcük ya da ifadeyle değiştirilmesi. b) Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak sözcüksel yoğunluğun azaltılması. c) Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye yeni sözcük ya da ifadelerin eklenmesi.

2. Söz dizimsel Değiştirme: a) Devrik cümlelerin kurallı hâle dönüştürülmesi ve cümledeki sözcüklerin ya da ifadelerin yeniden sıralanması. b) Uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi. c) Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık, vb. anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi.

3. Sözcüksel-Söz dizimsel Değiştirme: a) Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme. b) Yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeleri yeniden kurma. c) Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapma.

4. Biçimsel Değiştirme: Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bir paragrafın birkaç parçaya bölünmesi ya da bağlaçlar kullanılarak iki paragrafın birleştirilmesidir. (aktaran Bölükbaş, 2015: 928)

Ayrıca uyarlanan masalla ilgili öğrencilerin okuma-anlama, yazma ve konuşma becerilerinin ve söz varlığı ile dil bilgisi yeteneklerinin geliştirilmesine katkı sağlamak amacıyla masala yönelik etkinlikler oluşturulmuş ancak dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler ise çalışılmamıştır.

6. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Keloğlan Masalları oluşturmaktadır. Araştırmaya esas olacak masalları belirlemek için Türkiye’de yayımlanan bütün Keloğlan Masalları taranmıştır. Araştırmanın örneklemini ise “Keloğlan ile Devler” masalı (Alangu, 2022: 7-12) oluşturmaktadır.

7. Bulgular ve Yorum

7.1. “Keloğlan ile Devler” Adlı Masalın Seçilme Nedenleri

Metnin içeriksel özellikleri hedef dil öğrencisinin konuyu anlaması için yoğun kültürel bilgi gerektirmeyen ve ilgisini çekebilecek, merak uyandıracak konulara sahip olmalıdır. Durmuş’a (2019: 56) göre, kültürel tarafsızlığın olduğu doğa olayları, yaşam ve arkadaşlık gibi evrensel temalar öğrencinin katılımını arttıracaktır.

Bu çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Keloğlan Masalları’nın her düzeye uygun hale getirilmesi için yaptığımız daha geniş kapsamlı bir çalışmanın verilerinden bir kısmını içermektedir. Bu çalışma için Türkiye’de yayımlanan Keloğlan Masalları’nın

tamamı taranmış; metin seçim ilkeleri ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nde yer alan düzeylere yönelik kazanımlar göz önünde bulundurularak masallar seçilmiştir. Bu makalede “Keloğlan ile Devler” adlı masal kullanılmıştır. Söz konusu masal Alangu (2022: 7-12) tarafından yazılan “Keloğlan Masalları” adlı kitapta yer almaktadır. “Keloğlan ile Devler” masalının gerek kurgusu gerekse söz varlığı, dil bilgisi ve söz dizimi özellikleri ile A2 düzeyine uygun olduğu görülmüştür. Kurgusu ile hedef dil öğrencilerinin metnin yapısını anlayabilecekleri düşünülmüştür. Dil bilimsel özellikleri göz önüne alındığında yoğun ve sanatlı söyleyişlerden uzak olması, metinde çok fazla uzun ve devrik cümlelerin bulunmaması, deyimler gibi yoğun bilgi gerektirmeyen kelime gruplarının olmaması, günlük dil kullanımlarının bulunması A2 düzeyi için bu metnin seçilmesinde etkili olmuştur. Ayrıca seçilen metnin öğrencilerin ilgisini çekeceği ve ders içi kullanıma uygun olacağı ön görülmektedir.

7.2. “Keloğlan ile Devler” Adlı Masalın A2 Düzeyine Uyarlanması

7.2.1. Sözcüksel Değiştirme

Durmuş'a (2013b: 401) göre hedef kitlenin bilmediği veya anlama konusunda zorluklar olacağı düşünülen sözcük ya da sözcük grupları, deyimse anlam içeren sözcükler, nadir kullanılan sözcükler metinden çıkarılabilir. Bu sözcükler yerine kullanım sıklığı daha fazla olan sözcükler veya eş ve yakın anlamlı sözcükler kullanılabilir.

Bölükbaş'a (2015: 928) göre, sözcüksel değiştirme az kullanılan sözcük ya da ifadenin daha sık kullanılan sözcük ya da ifadeyle değiştirilmesi, cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak sözcüksel yoğunluğun azaltılması, anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye yeni sözcük ya da ifadelerin eklenmesi şeklinde yapılabilir.

Metinde yapılan söz varlığı ile ilgili değişimlerden birkaçı aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1. Kullanım Sıklığı Düşük Kelimelerin Değiştirimi

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
Nenesi bunun halinden âciz kalıp , ocağı yakmaya, çorbayı pişirip kotarmaya yetişemez olmuş.	Nenesi onun yüzünden çok yorulup , ocağı yakamaz hatta çorbayı bile pişirip hazırlamaya yetişemez olmuş.
Sonunda bin nasihat, şu kadar temsilli söz , hem de yalvarıp yakarmadan sonra, canına yetmiş de sopayı kapmış, bu Keloğlan'ı evden kovalamış.	Sonunda bin nasihat ve birçok önemli söz , hem de yalvarmadan sonra, bıkmış da sopayı kapmış, bu Keloğlan'ı evden kovalamış.
Kendine avludan bir tahta kılıç yontmuş, düşmüş yollara, yürümüş yokuşlara .	Kendine bir tahta kılıç yapmış, yola çıkıp yolculuğa başlamış .
Bir aralık kel başına sinekler üşüşmüş , tahta kılıcının yüzüyle vurup on tanesini öldürmüş.	Bir ara kel başına sinekler toplanmış , tahta kılıcıyla vurup on tanesini öldürmüş.

Selâm vermiş, pervasızca bir kenara oturmuş, kılıcını da kucağına yatırmış .	Selâm vermiş, çekinmeden korkmadan bir kenara oturmuş, kılıcını da kucağına koymuş .
--	--

Bölükbaş'a (2015: 928) göre, söz dizimsel değiştirme, devrik cümlelerin kurallı hâle dönüştürülmesi ve cümledeki sözcüklerin ya da ifadelerin yeniden sıralanması, uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi, anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık, vb. anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi şeklinde yapılabilir.

Metin uyarlanırken sık sık başvurulan söz dizimsel değiştirmelerden birkaçı aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 2: Söz dizimsel Değiştirme Örnekleri

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
"Haydi bakalım, yarış bitti, vade erdi, haydi getirin şu altınları, yoksa hepinizin kellesini uçursam gerek!" demiş.	"Haydi bakalım, yarış bitti, zaman bitti, haydi getirin şu altınları, getirmeyecekseniz hepinizin kellesini uçuracağım!" demiş.
Bu devler sıraya girmişler, birer birer iri demir gülleleri sallayıp fırlatmaya girişmişler ki, her biri ötekini aşırırmacasına.	Bu devler sıraya girmişler, birer birer iri demir gülleleri sallayıp fırlatmaya başlamışlar. Her biri gülleyi diğer atılan gülleden daha uzağa atmış.
Bahçedeki gülleri hepimizden uzağa atarsan, alırsın altınları. Lâkin atamazsan kelleni keseriz ha!" demişler.	Bahçedeki gülleri hepimizden uzağa atarak altınları alabilirsin demişler.

7.2.3. Sözcüksel-Söz dizimsel Değiştirme

Bölükbaş'a (2015: 928) göre, sözcüksel-söz dizimsel değiştirme, cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapılması, sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metnin küçültülmesi, yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadelerin yeniden kurulması, şeklinde yapılabilir.

Metinde yapılan sözcüksel-söz dizimsel değiştirmelerden birkaçı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3: Sözcüksel-Söz dizimsel Değiştirme Örnekleri

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
Akşam olmuş, gece çökünce devler yavaşça içeriye girmişler, Keloğlan'ın yatağına yaklaşmışlar, yataktaki kütüğü kıyasıyla sopalamaya girişmişler.	Akşam olmuş, devler yavaşça içeriye girmişler, Keloğlan'ın yatağına yaklaşmışlar, yataktaki kütüğe çok şiddetli bir şekilde vurmaya başlamışlar.

Elinde maşa, mangaldaki külleri eşeler, sedire yaslanıp mindere yan pala oturur, kediler gibi mır mır mırılır, uyuklar durmuş.	Elinde maşa, mangaldaki külleri karıştırır, koltuğa yaslanıp yastığa yan gelip oturur, kediler gibi uyuklarmış.
Keloğlan bu hali görünce, lafı sürdürmüştü: “Derneğinizi gördüm, sizden bir çuvalcık altın almaya geldim. Davranın hele!” deyince bu devler de büsbütün telâşa varıp: (...)	Keloğlan bu hali görüp sözüne devam etmiş: “Derneğinizi gördüm, sizden bir çuvalcık altın almaya geldim. Haydi durmayın altınları getirin!” deyince bu devler de telaşlanıp: (...)

7.2.4. Dil bilgisel Değişimler

Masal metnindeki dil bilgisel yapılardan bazılarının düzeye uygun olmadığı görülüp değiştirilmiştir. Metinde yapılan dil bilgisel değişikliklerden birkaçı aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4: Dil bilgisel Değişim Örnekleri

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
Sabahleyin erkenden bu devler uyanıp eve girince ne görsünler?	Sabah erkenden bu devler uyanmışlar . Eve girmişler . Bir de ne görsünler?
“Biraz yiyecek verirler, hem de yatacak yer gösteriler” diye düşünmüş, ateşin harlayıp parladığı yere doğru yürümüş.	“ Hem yiyecek verirler hem de yatacak yer gösterirler” diye düşünmüş, yanan ateşe doğru yürümeye başlamış.
Gecenin bir vaktinde devler birer köşeye devrili uyumaya, horultular da dağı dereyi yankılamaya başlayınca , Keloğlan tavan arasından inmiş, kütüğü yatağından çıkarmış, kendisi girip yatmış.	Gecenin bir vaktinde devler birer köşeye yatıp uyumaya, horultular da dağda derede duyulmaya başlamış. Keloğlan o sırada tavan arasından inmiş, kütüğü yatağından çıkarmış, kendisi girip yatmış.

7.2.5. Koruma Yapılan Cümleler

Masal türünün en önemli ve ayırıcı özelliklerinden birinin tekerleme ve dilek bölümleri olması dolayısıyla uyarlanan masalarda bu bölümlerin korunması yoluna gidilmiştir. Ayrıca özgün metindeki bazı dil bilgisel yapıların ve sözcüklerin düzeye uygun olması durumunda da özgün metin korunmuştur. Masal metninin uyarlanması sırasında özgün metindeki cümlelerin korunduğu örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir.

Tablo 5: Koruma Yapılan Cümle Örnekleri

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
Bir varmış, bir yokmuş. Tanrının kulu çokmuş. Çok yemesi, çok demesi günahmış.	Bir varmış, bir yokmuş. Tanrının kulu çokmuş. Çok yemesi, çok demesi günahmış.

Gide gide giderek, birim birim sekerek, tepelerden yel gibi, derelerden sel gibi geçerek.	Gide gide giderek, birim birim sekerek, tepelerden yel gibi, derelerden sel gibi geçerek.
Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş.	Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş.
Bunu duyan Keloğlan yine yatağın içine eğri bir odun kütüğü yatırıp yorganı örtmüş, kendisi tavan arasına çıkıp beklemiş.	Bunu duyan Keloğlan yine yatağın içine eğri bir odun kütüğü yatırıp yorganı örtmüş, kendisi tavan arasına çıkıp beklemiş.
Aşağıdan taşıyıp getirdikleri bir kazan dolusu kaynar suyu yatağın üstüne boşaltmışlar.	Aşağıdan taşıyıp getirdikleri bir kazan dolusu kaynar suyu yatağın üstüne boşaltmışlar.
“Döktüğümüz bir kazan dolusu kaynar su şunu biraz terletmiş. Aman Allah, şu Keloğlan’dan nasıl kurtuluruz?” diye iyice telâşlanmışlar.	“Döktüğümüz bir kazan dolusu kaynar su şunu biraz terletmiş. Aman Allah, şu Keloğlan’dan nasıl kurtuluruz?” diye iyice telâşlanmışlar.
Biz sana bu parayı veririz, ama bir şartımız var.	Biz sana bu parayı veririz, ama bir şartımız var.
Hep birlikte bahçeye çıkmışlar.	Hep birlikte bahçeye çıkmışlar.
Sonunda sıra Keloğlan’a gelmiş.	Sonunda sıra Keloğlan’a gelmiş.
Ben eve gelirken, yoluma ördekler çıktı; “Vrak, vrak!” diye bağıştılar. Ben de “Bırak, bırak!” diyorlar sandım. Bıraktım kaçtım. Eli boş, karnı aç geldim.	Ben eve gelirken, yoluma ördekler çıktı; “Vrak, vrak!” diye bağıştılar. Ben de “Bırak, bırak!” diyorlar sandım. Bıraktım kaçtım. Eli boş, karnı aç geldim.

7.3. Uyarlanmış Metin: “Keloğlan ile Devler”

Bir varmış, bir yokmuş. Tanrının kulu çokmuş. Çok yemesi, çok demesi günahmış. Ülkenin birinde, vaktin bir zamanında, bir Keloğlan’la bir ninesi varmış. Bu Keloğlan yerinden hareket etmez, evden çıkmaz, hiç de çalışmazmış. Elinde maşa, mangaldaki külleri karıştırır, koltuğa yaslanıp yastığa yan gelip oturur, kediler gibi uyuklarmış. Ninesi onun yüzünden çok yorulup, ocağı yakamaz hatta çorbayı bile pişirip hazırlamaya yetişemez olmuş. Sonunda bin nasihat ve birçok önemli söz, hem de yalvarmadan sonra, bıkmış da sopayı kapmış, bu Keloğlan’ı evden kovalamış. Ninesi elinde sopayla kapıda gergin gergin durunca Keloğlan bakmış olacak gibi değil. Kendine bir tahta kılıç yapmış, yola çıkıp yolculuğa başlamış. Gide gide giderek, birim birim sekerek, tepelerden yel gibi, derelerden sel gibi geçerek. Bir ara kel başına sinekler toplanmış, tahta kılıcıyla vurup on tanesini öldürmüştü. Tahta kılıcının üstüne “Bir vuruşta on aslan öldüren Keloğlan” yazmış da yine yürümüş. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Akşam olmuş. Bir ağacın dibinde bir süre kalıp yatmak istemiş. Tam o sırada uzakta yanan bir ateş görmüş. “Hem yiyecek verirler hem de yatacak yer gösterirler” diye düşünmüş, yanan ateşe doğru yürümeye başlamış. Yanan ateşe yaklaşmış, bir de ne görsün? Devler bir araya toplanıp kocaman kazanları ocağın üstüne koyup yemek pişirmiyorlar mı? Selâm vermiş, çekinmeden korkmadan bir kenara oturmuş, kılıcını da kucağına koymuş. Keloğlan’ı bu haliyle, hem de kucağındaki kılıçla gören devler:

“Nedir o kucağındaki kocaman şey” diye sormuşlar. Keloğlan da:

“Kılıçtır, hem de bana uygun bir kılıçtır. Bir vuruşta on tane aslan öldürmüştür. Üstündeki yazıya bakın” demiş de devlere bir bir göstermiş. Devler, bakmışlar ve iyice korkmuş bıkmışlar. Keloğlan bu hali görüp sözüne devam etmiş:

“Derneğinizi gördüm, sizden bir çuvalcık altın almaya geldim. Haydi durmayın altınları getirin!” deyince bu devler de telaşlanıp:

“Sabah ola, hayrola. Sen yat uyu, biz de gidip altınları toplayalım. Sabaha bir çuval altını buluruz” demişler. Bunun üzerine Keloğlan eve girmiş ve yatağının içine eğri bir odun kütüğü yatırıp yorganı örtmüş, kendisi de tavan arasına çıkıp beklemiş.

Akşam olmuş, devler yavaşça içeriye girmişler, Keloğlan’ın yatağına yaklaşmışlar, yataktaki kütüğe çok şiddetli bir şekilde vurmaya başlamışlar. Sonra da bırakıp kaçmışlar. Gecenin bir vaktinde devler birer köşeye yatıp uyumaya, horultular da dağda derede duyulmaya başlamış. Keloğlan o sırada tavan arasından inmiş, kütüğü yatağından çıkarmış, kendisi girip yatmış. Sabah erkenden bu devler uyanıp eve girip bir de ne görsünler? Keloğlan sağlıklı, canlı bir halde karşılarında durmuyor mu?

Dev, “Aman Keloğlan, bu gece nasıl uyudun?” diye sormuş. Keloğlan da:

“Yatak hem yumuşak hem de rahattı, ama birazcık pire vardı, sırtım çok kaşındı” demiş. Bu sözden sonra devler endişelenmiş. “Vurduklarımız buna pire ısırığı gibi gelmiş. Aman Allah, şundan nasıl kurtuluruz?” diye telaşlanmışlar. Keloğlan:

“Haydi bakalım, sabah oldu, zaman bitti, getirin şu altınları!” diye bağırmış. Ama devler Keloğlan’a ne söyleyeceklerini bilemeyip:

“Bu gece her yere adam gönderdik, paranın hepsini toplayamadık, bizi affet. Yarına kesin buluruz” demişler. Ertesi gün akşam olmuş, hava kararmış, devler toplanmış, hep birlikte düşünmüşler:

“Aman bu sefer daha hazırlıklı gidelim. Keloğlan’ı kaynar su ile haşlayalım” deyip söz vermişler. Bunu duyan Keloğlan yine yatağın içine eğri bir odun kütüğü yatırıp yorganı örtmüş, kendisi tavan arasına çıkıp beklemiş. Akşam olmuş, devler yavaşça içeriye girmişler. Aşağıdan taşıyıp getirdikleri bir kazan dolusu kaynar suyu yatağın üstüne boşaltmışlar. Sonra oradan kaçmışlar. Gecenin bir vaktinde devler birer köşeye yatıp uyumaya, horultular da dağda derede duyulmaya başlamış. Keloğlan tavan arasından inmiş, gelip bir köşede yatmış. Sabah bu devler erkenden uyanıp eve gelmişler, yukarıya çıkmışlar. Bir de ne görsünler? Keloğlan sağlıklı, canlı bir halde karşılarında durmuyor mu?

“Aman Keloğlan, bu gece nasıl uyudun?” diye sormuşlar. Keloğlan da: “Yatak hem yumuşak hem de rahattı. Ama yün yorganla yün yatak biraz terletti, sabaha karşı azıcık sıkıldım” demiş. Bu sözden sonra devler endişelenmiş. “Döktüğümüz bir kazan dolusu kaynar su şunu biraz terletmiş. Aman Allah, şu Keloğlan’dan nasıl kurtuluruz?” diye iyice telâşlanmışlar. Keloğlan:

“Haydi bakalım, sabah oldu, zaman bitti, getirin şu altınları!” diye bağırmış. Devler ne söyleyeceklerini bilememişler, korkup şaşırılmışlar, hep birlikte düşünmüşler.

“Biz sana bu parayı veririz, ama bir şartımız var. Bahçedeki gülleri hepimizden uzağa atarak altınları alabilirsin” demişler. Keloğlan da bu şartı kabul edip tamam demiş. Hep birlikte bahçeye çıkmışlar. Bu devler sıraya girmişler, birer birer iri demir gülleri sallayıp fırlatmaya başlamışlar. Her biri gülleyi diğer atılan gülden daha uzağa atmış. Sonunda sıra Keloğlan’a gelmiş. Bakmış ki ne önündeki gülleyi fırlatmak için gücü yetecek ne yerden kaldırmaya gücü yetecek. Kalkıp bir öne, bir arkaya, bir sağa, bir de sola bakmış. Devler:

“Keloğlan, önüne, arkana, sağına, soluna neden bakıyorsun?” diye sormuşlar. Keloğlan:

“Düşünmeden, hesaplamadan atmak olmaz. Sağa atsam ninem, sola atsam sevgili, öne atsam kardeşler var. Arkaya atayım” demiş. Hemen devler:

“Dur Keloğlan, yapma, arkada da bizim kardeşlerimiz var...” demişler de Keloğlan’ı bu tehlikeli işten vazgeçirmişler. Keloğlan, yarışı kazanmış, kılıcını çıkarmış:

“Haydi bakalım, yarış bitti, zaman bitti, haydi getirin şu altınları, getirmeyecekseniz hepinizin kellesini uçuracağım!” demiş. Hemen bu devler, bir deveye bir çuval dolusu altını yüklemişler. Devin biri devenin ipini çekerek Keloğlan’ın peşinden yürümüş. Az gitmişler, uz gitmişler, yoldan çıkıp yan gitmişler. Dönmüş dolaşmış, akşamın bir vaktinde, Keloğlan’ın ninesinin evine varmışlar. Keloğlan kapıyı tıklamış, ninesi açmış.

“Nine, sen içerdeki eşyalara vurup ses çıkar, ben de devin üzerine yürüyüp kesecekmiş gibi yapayım da, devi korkutup kaçırabilirim” diye fısıldamış. Nine hemen eşyaları bir taşın üzerine tangır tungur yuvarlamış, Keloğlan da:

“Aman tutun, gelin tutun, dayılarım, amcalarım, kardeşlerim, babam, dedem, gelin beni tutun!” diye bağırılmış. Bu dev, altın yüklü devenin ipini bırakmış da hızlıca kaçmış.

Keloğlan bir çuval altını ninesine vermiş. Komşulara büyük bir yemek hazırlatmış. Ben de bu yemeğe gittim. Yemekten sonra hediyeler verdiler. Ben eve gelirken, yoluma ördekler çıktı; “Vrak, vrak!” diye bağıştılar. Ben de “Bırak, bırak!” diyorlar sandım. Bıraktım kaçtım. Eli boş, karnı aç geldim.

7.4. Uyarlanmış Metne Yönelik Etkinlikler

7.4.1. Söz Varlığı Etkinlikleri

A. Uygun Sözcüğü seçiniz ve boşlukları doldurunuz.

ateş / sağlıklı / tavan / demir / eğri

1. Bu devler sıraya girmişler, birer birer iri _____ gülleri sallayıp fırlatmaya başlamışlar.
2. Keloğlan o sırada _____ arasından inmiş, kütüğü yatağından çıkarmış, kendisi girip yatmış.
3. Keloğlan _____, canlı bir halde karşılarında durmuyor mu?
4. Tam o sırada uzakta yanan bir _____ görmüş.

5. Keloğlan eve girmiş de, yatağının içine _____ bir odun kütüğü yatırıp yorgani örtmüş, kendisi de tavan arasına çıkıp beklemiş.

B. Cümleleri okuyunuz ve uygun sözcüğü işaretleyiniz.

1. Ülkenin birinde, vaktin bir _____, bir Keloğlan'la bir ninesi varmış.

a. arasında   b. zamanında   c. gününde   d. karşısında

2. Bir ara kel başına sinekler _____, tahta kılıcıyla vurup on tanesini öldürmüş.

a. görmüş   b. gitmiş   c. uçmuş   d. üşüşmüş

3. Bu gece her yere adam gönderdik, paranın hepsini _____, bizi affet.

a. toplayamadık   b. kaldıramadık   c. bakamadık   d. göremedik

4. Devlin biri devenin ipini çekerek Keloğlan'ın _____ yürümüş.

a. başından   b. yukarisından   c. peşinden   d. aşağısından

5. Bakmış ki ne önündeki gülleyi fırlatmak için gücü yetecek ne yerden kaldırmaya _____ yetecek.

a. akli   b. yeteneği   c. kolu   d. gücü

C. Sözcük Avı

Soldan Sağa

Kelimeler ve metindeki anlamları

1. **Ülke:** Bir devletin sahibi olduğu toprakların tümü.

2. **Çuval:** Çeşitli iplerden yapılmış büyük torba.

3. **Nasihat:** Bir kişiye yapması ya da yapmaması gereken şeyler için söylenen söz.

4. **Kılıç:** Uzun, ucu sivri ve keskin, bıçağa benzer silah.

5. **Altın:** Parlak sarı renkli, çok yüksek değerli madde.

S	H	P	H	N	Ğ	N	Y	D	V	Ü
S	E	Ş	P	A	K	E	N	I	T	İ
L	H	N	A	S	İ	H	A	T	V	O
K	I	C	D	H	O	K	I	L	I	Ç
A	V	G	B	T	Ş	M	N	T	İ	P
Ö	Ü	Z	Ü	L	K	E	L	C	Ö	K
A	L	T	I	N	İ	Ç	Ş	F	S	I
Ü	J	L	Ü	U	R	E	T	Y	A	P

İ	B	G	K	Ş	İ	Y	Ç	A	F	T
L	C	Ç	U	V	A	L	K	S	G	E

Yukarıdan Aşağı

Kelimeler ve metindeki anlamları

- 1. Dev:** Korkunç, çok büyük güçlü bir masal yaratığı
- 2.Kütük:** Kesilmiş ağaç
- 3. Pire:** İnsanı ve bazı hayvanları ısırıp beslenerek yaşayan çok iyi sıçrayan böcek.
- 4. Kazan:** Yemek pişirmek için kullanılan büyük kap, büyük tencere.
- 5. Gülle:** Çok sert ve ağır bir maddeden yapılan küre, top.

Z	Ş	İ	C	H	Z	L	L	B	Ö
G	R	E	L	J	O	S	K	G	Ç
Ü	U	U	Y	L	V	K	A	R	Y
L	Ş	Y	B	Ö	O	A	Z	J	E
L	M	Y	N	A	P	S	A	Ç	G
E	D	Ğ	S	İ	İ	U	N	K	D
A	G	Ç	D	U	R	P	E	Ü	F
B	Z	T	E	P	E	M	V	T	O
Ş	A	B	V	G	O	E	Y	Ü	Ö
Ç	Ş	L	T	M	E	R	I	K	N

7.4.2. Okuma-Anlama Etkinlikleri

A. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Keloğlan hangi olaydan sonra tahta kılıcının üstüne “Bir vuruşta on aslan öldüren Keloğlan” yazmıştır?

---

2. Devler akşam olduğunda Keloğlan’ın odasına gidip ona neler yapmışlar?

---

3. Devler hangi olaydan sonra bir çuval dolusu altını deveye yüklemeye karar vermişler?

B. Okuduğunuz metne göre, aşağıdaki ifadeler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

1. Keloğlan devlerle girdiği yarışta gülleyi en uzağa atmaya başarmıştır. (...)
2. Keloğlan çok tembel olduğu için ninesi onu evden kovalamış. (...)
3. Keloğlan devlerin onu kaynar su ile haşlamaya karar verdiklerini duyunca tavan arasına çıkıp beklemiş. (...)

C. Masala göre cümleleri sıralayınız.

(...) Bir aralık kel başına sinekler üşüşmüş, tahta kılıcının yüzüyle vurup on tanesini öldürmüştü.

(...) Sonunda bin nasihat ve birçok önemli söz, hem de yalvarmadan sonra, bıkmış da sopayı kapmış, bu Keloğlan'ı evden kovalamış.

(...) Yanan ateşe yaklaşmış, bir de ne görsün? Devler bir araya toplanıp kocaman kazanları ocağın üstüne koyup yemek pişirmiyorlar mı?

(...) Ninesi onun yüzünden çok yorulup, ocağı yakamaz hatta çorbayı bile pişirip hazırlamaya yetişemez olmuş.

(...) Bir ağacın dibinde bir süre kalıp yatmak istemiş. Tam o sırada uzaktan yanan bir ateş görmüş.

7.4.3. Dil Bilgisi Etkinlikleri A. Uygun sözcüğün altını çiziniz.

1. Yanmış / Yanan ateşe yaklaşmış, bir de ne görsün?
2. Ben eve / evde gelirken, yoluma ördekler çıktı; "Vrak, vrak!" diye bağıştılar.
3. Devin biri, devenin ipini çekmeden / çekerek Keloğlan'ın peşinden yürümüş.
4. Bu devler sıraya girmişler, birer birer iri demir gülleleri sallayıp / sallayan fırlatmaya başlamışlar.
5. Devler ne söyleyeceklerini bilememişler / bilmeden, korkup şaşırılmışlar, hep birlikte düşünmüşler.

B. Aşağıdaki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

Keloğlan da: "Yatak _____ (1) yumuşak _____ (1) rahattı, ama birazcık pire vardı, sırtım çok kaşındı" demiş. Bu _____ (2) devler endişelenmiş. "Vurduklarımız şuna pire ısırığı _____ (3) gelmiş. Aman Allah, şundan nasıl kurtuluruz?" diye telaşlanmışlar. "Haydi bakalım, sabah oldu, zaman bitti, getirin şu altınları!" diye bağırmış. _____ (4) devler Keloğlan'a ne söyleyeceklerini bilemeyip: "Bu gece her

yere adam gönderdik, paranın hepsini _____(5), bizi affet. Yarına kesin buluruz” demişler.

1. ne ... ne / hem ... hem
2. sözden önce / sözden sonra
3. gibi / kadar
4. çünkü / ama
5. toplamadık / toplayamadık

7.4.4. Yazma Etkinlikleri

A. Aşağıdaki ifadeleri cümle içerisinde kullanınız.

1. Kabul etmek: Bir şeyi isteyerek ya da istemeyerek onaylamak

---

---

2. Devam etmek: Durmamak, bir işi sürekli yapmak

B. Bu masalda en çok kimi sevdiniz? Neden?

C. Aşağıda verilen metni, masaldan bağımsız olarak kendi cümlelerinizle tamamlayınız.

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde çok uzak bir ülkede yaşayan bir kız varmış.

7.4.5. Konuşma Etkinlikleri

A. Bu metni okuduktan sonra aklınızda ne kaldı? Bir arkadaşınıza anlatınız.

B. Sizce bu metinde Keloğlan'ın devlerden altınları istemesi doğru bir davranış mı?

8. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Türkçeye ve Türk kültürüne duyulan ilgi sebebiyle her geçen gün artmaktadır. Dolayısıyla bu artış, bu alanda yapılan çalışmalar üzerinde de kendisini göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dört temel becerinin geliştirilebilmesi için ders ve çalışma kitaplarının yanı sıra çeşitli dil öğretim materyallerinin kullanılması, verilen bilgilerin pekiştirilmesi ve bilgilerin desteklenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda kullanılan materyallerin sayıca yetersiz olduğu görülmüştür. Bu da bu alana yönelik metin uyarlama ve metin ile ilgili etkinliklerin hazırlanması ihtiyacını doğurmuştur. Bu çalışma, bu bağlamda alanda sayıca yetersiz görülen materyallere katkı sağlaması amacıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışma bir uyarlama çalışmasıdır. Dolayısıyla çalışmanın amacı, A2 düzeyindeki hedef dil öğrencilerine uygun, ek bir materyal olarak edebî bir metin türü olan masalı düzeye uygun hâle getirmektir. Çalışmada özellikle masal türü tercih edilmiştir. Belirtilen edebî türle ilgili alandaki çalışmalara bakıldığında tercih edilen bir tür olduğuna rastlanmamıştır. Metnin içinde yer alan bazı kalıp ifadeler (Bir varmış, bir yokmuş. Tanrının kulu çokmuş. Çok yemesi, çok demesi günahmış vs.) hedef dil öğrencilerinin düzeyi açısından anlaşılması zor ifadeler gibi görülmektedir. Ancak masal türü açısından bu kalıp ifadeler olmazsa olmazdır.

Masallar, bilinen en eski halk edebiyatı türlerinden biridir. Masal anlatıcıları tarafından sözlü ve yazılı olarak genellikle olağanüstülükler ile bezenerek yaratılan bu eserler, günümüze kadar ulaşan, kalıp ifadelere yer verilmesinin yanı sıra aynı zamanda açık bir dilin de hâkim olduğu, eğitirken eğlendiren bir türdür. Masallar aynı zamanda anadilini çocuklara öğreten ilk ürünlerden biridir. Çocuklar anadillerinin zenginliklerini ve büyüsunü ilk kez masallarla fark ederler. Bu açıdan masallar anadile yakınlaştırıcı bir duyguyu da aktarmaktadır. Ayıryeten masallar, toplumun kültür ve geleneklerine aykırı bir amaç da gütmeyizler. Bu açıdan kültür aktarımı için de çok değerli görülmektedirler. Türk masallarında da tıpkı diğer dünya masallarında olduğu gibi herkes kanun önünde eşittir. Masal kahramanları daima iyi, haklı ve doğrudan yana oldukları gibi, millî değerlere de saygılıdır. Toplumların gelenek ve görenekleri, dilsel unsurları gibi birçok öğeyi bünyelerinde barındıran masallar toplumun aynası konumundadır. Kolay resimlenebilir olması, kurgunun zihinde kolaylıkla canlandırılabilir olması, merak uyandırması, yer yer olağanüstülükler içermesi ve mutlu sonla bitmesi gibi özellikleriyle masallar, görsel ve işitsel olarak hemen her duyunun gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma-anlama ve yazma becerilerinin gelişmesi Türkçe öğretiminin amaçları arasında bulunmaktadır. Bilinçli ve amaca uygun olarak kullanılan masalların öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma, anlama, anlatma ve yazma becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu pek çok çalışmada gösterilmiştir. Masalların barındırdığı hayaller, kurgular ve dil zenginliği, dil öğretiminde masalların önemli bir yer teşkil etmesini sağlamaktadır. Bu sebeple de ilköğretimin ilk yıllarından itibaren Türkçe derslerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Masal metinlerinin bu öğrenciyi saran, motivasyonunu arttıran ve etkileşme isteklerini destekleyen

etkisinden, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi esnasında da yararlanılması faydalı olacaktır.

Türk halk edebiyatı incelendiğinde sözlü anlatım geleneğinin birçok tip yarattığı görülmektedir. Keloğlan, Türk sözlü geleneği içinde daima dürüstlük, mertlik, cesaret, yardımseverlik, cömertlik ve kurnazlık gibi özellikleriyle öne çıkmıştır. Türk zekâsının bir temsilcisi konumunda olan Keloğlan, çetin şartların içinden kolaylıkla sıyrılabilmesi yönüyle de beğenilen ve insana ilham veren bir tiptir. Ayrıca Keloğlan'ın tüm Türk dünyasında farklı isimlerle de olsa bir karşılığının olması, metin ile öğrenci arasındaki bağı kuvvetlendiren ve anlaşılmasını kolaylaştıran bir sempati de yaratmaktadır. Türkiye Türkçesini öğrenmek isteyenlerin büyük bir çoğunluğunun diğer Türk lehçeleri konuşurları olduğu da düşünülürse bu yaygın etkiden yararlanmak faydalı olacaktır.

Bu makalede kullanılan “Keloğlan ile Devler” masalının gerek kurgusu gerekse söz varlığı, dil bilgisi ve söz dizimi özellikleri ile A2 düzeyine uygun olduğu görülmüştür. Keloğlan Masalları'nın yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde her düzeye uygun hale getirilerek kullanılması alana büyük katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Alangu, T. (2022). *Keloğlan Masalları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bayraktar, Z. (2014). "Geleneğin Güncellenmesi Bağlamında Masaldan Çizgi Filme Keloğlan Tiplemesi". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 49, 19-51.
- Bölükbaş, F. (2015). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi". *International Journal Of Languages' Education And Teaching*, 924 -935.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün Ö. E., Karadeniz Ş. & Demirel F. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Candaş Karababa, Z. C. (2009). "Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar". *Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.
- Çakır, İ. (2011). "Yabancı Dil Öğrenme Ortamlarında Kültürün Rolü". *Milli Eğitim Dergisi*, 41 (190), 248-255.
- Çekin, A. B. & Çalışkan, H. (2020). "Dil ve Kültür Üzerine". *Language Teaching and Educational Research*, 3(1), 163-175.
- Çeribaş, M. (2009). "Türk Dünyası Sözlü Anlatılarında Keloğlan-Taz Tipi (Benzerlik ve Farklılıklar)". *Küreselleşme ve Türkleşme 7. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*, Kırgızistan, 1-11.
- Çifci, M., Batur, Z. & Keklik, S. (2013). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür", *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*, Ed. Mustafa Durmuş ve Alpaslan Okur, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Demir, A., & Açık, F. (2011). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler". *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (30), 51-72.
- Deniz, K. (2000). *Yazılı Anlatım Becerileri Bakımından Köy ve Kent Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Durumu*. Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durmuş, M. (2013a). "İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine". *Electronic Turkish Studies*, 8 (1), 1291-1306.
- Durmuş, M. (2013b). "Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine". *International Journal of Social Science*, 6 (4), 391-40.
- Durmuş, M. (2019). *Kültürel İçeriklerin Belirlenmesi ve Sunumunda Yeterlilik (Dil Öğretiminde Öğretici Yeterlilikleri ve Pedagojik Muhakeme Becerisi İçinde)*. Ankara: Grafiker Yayınları, 51-74.
- Erdem İpek, M. (2018). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin' in "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- GTS (2011). *Genel Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- İşcan, A. & Yassıtaş, T. (2018). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Düzeyi)". *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3 (1), 47-66.

- Kaplan, M. (2016). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kara, M., & Ghaffarı, R. (2020). "Yabancılara Türkçe Öğretiminde A2 Düzeyi Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama1". *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 5 (2), 1-31.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Nuhoğlu, M. M. (2014). "Keloğlan Masalları ve Kültürel Etkileşim". *The Journal of Academic Social Science*, 6, 95-106.
- Onur, E. R., Biçer, N. & Bozkırlı, K. Ç. (2012). "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi". *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1 (2), 51-69.
- Şimşek, E. (2017). "Türk Masallarının Millî Tipi: Keloğlan". *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 11, 41-57.
- Temizyürek, F. & Birinci, F. G. (2016). "Yabancı Dil Öğretiminde Otantik Materyal Kullanımı". *University Journal of Faculty of Education*, 5 (1), 54-62.
- Uygur, N. (1996), *Kültür Kuramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zeyrek, S. (2020). "Dil-Kültür İlişkisi Doğrultusunda Yabancı Dil Öğretimi". *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3 (2), 165-186.

EK: Özgün Metin

Keloğlan ile Devler¹

Bir varmış, bir yokmuş. Tanrının kulu çokmuş. Çok yemesi, çok demesi günahmış. Memleketin birinde, vaktin bir zamanında, bir Keloğlan'la bir nenesi varmış. Bu Keloğlan yerinden kıpırdamaz, evden çıkmaz, hiç de çalışmazmış. Elinde maşa, mangaldaki külleri eşeler, sedire yaslanıp mindere yan pala oturur, kediler gibi mır mır mırılır, uyuklar dururmuş. Nenesi bunun halinden âciz kalıp, ocağı yakmaya, çorbayı pişirip kotarmaya yetişemez olmuş. Sonunda bin nasihat, şu kadar temsilli söz, hem de yalvarıp yakarmadan sonra, canına yetmiş de sopayı kapmış, bu Keloğlan'ı evden kovalamış. Keloğlan'dır, bakmış olacak gibi değil, nenesi elinde sopayla kapıya dikilmiş de kas kas gerilmiş. Kendine avludan bir tahta kılıç yontmuş, düşmüş yollara, yürümüş yokuşlara. Gide gide giderek, birim birim sekerek, tepelerden yel gibi, derelerden sel gibi geçerek. Bir aralık kel başına sinekler üşüşmüş, tahta kılıcının yüzüyle vurup on tanesini öldürmüş. Tahta kılıcının üstüne "Bir vuruşta on arslan öldüren Keloğlan" yazmış da yine yürümüş. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Gün dönmüş, akşam olmuş. Bir ağacın dibinde konaklayıp yatacağı sırada uzaktan bir ateşin yandığını görmüş. "Biraz yiyecek verirler, hem de yatacak yer gösteriler" diye düşünmüş, ateşin harlayıp parladığı yere doğru yürümüş. Yanaşmış, sokulmuş da bir de ne görsün? Devler dernek kurmuş derlenmiş, koca kazanları ocağa vurmuş, yemek pişirmiyorlar mı? Selâm vermiş, pervasızca bir kenara oturmuş, kılıcını da kucağına yatırmış. Keloğlan'ı bu haliyle, hem de kucağındaki kılıçla gören devler:

"Nedir o kucağındaki koca alâmet" diye sormuşlar. Keloğlan da: "Kılıçtır, hem de bana göre bir kılıçtır. Bir vuruşta on tane arslan öldürmüştür. Hele üstündeki yazıya bakın" demiş de devlere bir bir göstermiş. Devler, bakmışlar da iyice ürkmüş yılmışlar. Keloğlan bu hali görünce, lafı sürdürmüştü:

"Derneğinizi gördüm, sizden bir çuvalcık altın almaya geldim. Davranın hele!" deyince bu devler de büsbütün telâşa varıp:

"Hele bir sabah ola, hayrola. Sen yat uyu, biz de gidip altınları toplayalım. Sabaha bir çuval altını tedarik ederiz" demişler. Bunun üzerine Keloğlan eve girmiş de yatağının içine eğri bir odun kütüğü yatırıp yorganı örtmüş, kendisi de tavan arasına çıkıp beklemiş.

Akşam olmuş, gece çökünce devler yavaşça içeriye girmişler, Keloğlan'ın yatağına yaklaşmışlar, yataktaki kütüğü kıyasıyla sopalamaya girişmişler. Sonra da bırakıp savuşmuşlar. Gecenin bir vaktinde devler birer köşeye devrilip uyumaya, horultular da dağı dereyi yankılamaya başlayınca, Keloğlan tavan arasından inmiş, kütüğü yatağından çıkarmış, kendisi girip yatmış. Sabahleyin erkenden bu devler uyanıp eve girince ne görsünler? Keloğlan dimdik, dipdiri, karşılarında sırtııp durmuyor mu?

"Aman Keloğlan, bu gece nasıl uyudun?" diye sorunca Keloğlan da:

---

¹ Alangu (2022: 7-12).

“Yatak yumuşak, hem de rahattı, ama birazcık pire vardı, sırtım çok kaşındı” demiş. Bunu duyunca devleri bir tasalı düşüncedir almış. “Vurduğumuz sopalar şuna pire ısırdığı gelmiş. Aman Allah, şundan nasıl kurtuluruz?” diye telaşlanmışlar. Keloğlan’dır:

“Haydi bakalım, sabah oldu, vade erdi, getirin şu altınları hele!” diye bağırması. Ama devler ıkınıp sızıldanıp:

“Bu gece dört köşeye adam saldı, parayı denkleştiremedik, bizi bağışla. Yarına muhakkak buluruz” demişler. Ertesi gün akşam olmuş, hava kararmış, devler derlenmiş, kafa kafaya vermişler:

“Aman bu sefer sağlam gidelim. Keloğlan’ı kaynar su ile haşlayalım” deyip kavil karar etmişler. Bunu duyan Keloğlan yine yatağın içine eğri bir odun kütüğü yatırıp yorganı örtmüş, kendisi tavan arasına çıkıp beklemiş. Akşam olup gece çökünce, devler yavaşça içeriye girmişler. Aşağıdan taşıyıp getirdikleri bir kazan dolusu kaynar suyu yatağın üstüne boşaltmışlar. Sonra olduğu gibi bırakıp savuşmuşlar. Gecenin bir vaktinde devler bir köşeye devrili uyumaya, horultuları da dağı dereyi yankılamaya başlayınca, Keloğlan tavan arasından inmiş, gelip bir köşede yatmış. Sabahleyin bu devler erkenden uyanıp eve gelmişler, yukarıya çıkmışlar. Bir de ne görsünler? Keloğlan dimdik, dipdiri, karşılarında sırtıp durmuyor mu?

“Aman Keloğlan, bu gece nasıl uyudun?” diye sorunca da Keloğlan’dır:

“Yatak yumuşak, hem de rahattı. Ama yün yorganla yün döşek biraz terletti, sabaha karşı azıcık bunaldım” demiş. Bunu duyunca devleri bir tasalı düşüncedir almış. “Döktüğümüz bir kazan dolusu kaynar su şunu biraz terletmiş. Aman Allah, şu Keloğlan’dan nasıl kurtuluruz?” diye iyice telaşlanmışlar. Keloğlan’ dır:

“Haydi bakalım, sabah oldu, vade erdi, getirin şu altınları hele” demiş. Devler ıkınıp sıkışmışlar, ürküp şaşırılmışlar, kafa kafaya verip danışmışlar.

“Biz sana bu parayı veririz, ama bir şartımız var. Bahçedeki gülleleri hepimizden uzağa atarsan, alırsın altınları. Lâkin atamazsan kelleni keseriz ha!” demişler. Keloğlan da bu şarta razı olmuş. Hep birlikte bahçeye çıkmışlar. Bu devler sıraya girmişler, birer birer iri demir gülleri sallayıp fırlatmaya girişmişler ki, her biri ötekini aşırıtmacasına. Sonunda sıra Keloğlan’a gelmiş. Bakmış ki, önündeki gülleyi fırlatmak şöyle dursun, yerden kaldırmaya gücü yetmeyecek. Yekinmiş de bir öne, bir arkaya, bir sağa, bir de sola bakmış. Bu hali gören devler:

“Hele Keloğlan, önüne ardına, sağına soluna ne bakınıp duruyorsun öyle?” diye sormuşlar. Keloğlan’ dır:

“Tasarlamadan, hesaplamadan atmak olmaz. Sağa atsam nenem, sola atsam nazlı yâr, öne atsam kardaşlar, arkaya atsam gerek” demiş de davranmış. Hemen devler:

“Hele dur Keloğlan, etme, arkada da bizim kardaşlarımız var...” demişler de Keloğlan’ı bu kazalı belâli işten vazgeçirmişler. Keloğlan’dır, yarışı kazanmış, kılıcını sıyıyıp çekmiş:

“Haydi bakalım, yarış bitti, vade erdi, haydi getirin şu altınları, yoksa hepinizin kellesini uçursam gerek!” demiş. Hemen bu devler davranmışlar, bir deveye bir çuval dolusu altını yüklemişler. Devlin biri yularını çekerek Keloğlan’ın peşinden yürümüş. Az

gitmişler, uz gitmişler, yoldan azıp yan gitmişler. Dönmüş dolaşmış, akşamın bir vaktinde, Keloğlan'ın nenesinin evine varmışlar. Keloğlan kapıyı tıklamış, nenesi açmış:

“Aman nene, sen içerdeki bakırları tangırdat, ben de devin üzerine yürüyüp kesecekmiş gibi yapayım da şu ceviz kafalı alâmeti korkutup kaçırırım” diye fıslamış. Nene, hemen taşlıkta bakırları tangır tungur yuvarlamış, Keloğlan da: "Aman tutun, gelin tutun, dayılarım, emmilerim, kardaşlarım, babam, dedem, hele varın, çevirin!" diye bağırır. Bu dev, altın yüklü devenin ipini koyuvermiş de tabanları sırtını döverek, adım adım sekerek, soluk soluğa kaçmış ki, ardından anca dumanı görünüyor.

Keloğlan bir çuval altını nenesine vermiş. Konu komşuya bir büyük ziyafet hazırlatmış. Ben de gittim bu doyuma. Diş kirası hediyeler verdiler. Ben eve gelirken, yoluma ördekler çıktı; “Vrak, vrak!” diye bağıştılar. Ben de “Bırak, bırak!” diyorlar sandım. Bıraktım kaçtım. Eli boş, karnı aç geldim.

EK: Özgün Metin

Keloğlan ile Devler²

Bir varmış, bir yokmuş. Tanrının kulu çokmuş. Çok yemesi, çok demesi günahmış. Memleketin birinde, vaktin bir zamanında, bir Keloğlan'la bir nenesi varmış. Bu Keloğlan yerinden kıpırdamaz, evden çıkmaz, hiç de çalışmazmış. Elinde maşa, mangaldaki külleri eşeler, sedire yaslanıp mindere yan pala oturur, kediler gibi mır mır mırılır, uyuklar dururmuş. Nenesi bunun halinden âciz kalıp, ocağı yakmaya, çorbayı pişirip kotarmaya yetişemez olmuş. Sonunda bin nasihat, şu kadar temsilli söz, hem de yalvarıp yakarmadan sonra, canına yetmiş de sopayı kapmış, bu Keloğlan'ı evden kovalamış. Keloğlan'dır, bakmış olacak gibi değil, nenesi elinde sopayla kapıya dikilmiş de kas kas gerilmiş. Kendine avludan bir tahta kılıç yontmuş, düşmüş yollara, yürümüş yokuşlara. Gide gide giderek, birim birim sekerek, tepelerden yel gibi, derelerden sel gibi geçerek. Bir aralık kel başına sinekler üşüşmüş, tahta kılıcının yüzüyle vurup on tanesini öldürmüş. Tahta kılıcının üstüne "Bir vuruşta on arslan öldüren Keloğlan" yazmış da yine yürümüş. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Gün dönmüş, akşam olmuş. Bir ağacın dibinde konaklayıp yatacağı sırada uzaktan bir ateşin yandığını görmüş. "Biraz yiyecek verirler, hem de yatacak yer gösteriler" diye düşünmüş, ateşin harlayıp parladığı yere doğru yürümüş. Yanaşmış, sokulmuş da bir de ne görsün? Devler dernek kurmuş derlenmiş, koca kazanları ocağa vurmuş, yemek pişirmiyorlar mı? Selâm vermiş, pervasızca bir kenara oturmuş, kılıcını da kucağına yatırmış. Keloğlan'ı bu haliyle, hem de kucağındaki kılıçla gören devler:

"Nedir o kucağındaki koca alâmet" diye sormuşlar. Keloğlan da: "Kılıçtır, hem de bana göre bir kılıçtır. Bir vuruşta on tane arslan öldürmüştür. Hele üstündeki yazıya bakın" demiş de devlere bir bir göstermiş. Devler, bakmışlar da iyice ürkmüş yılmışlar. Keloğlan bu hali görünce, lafı sürdürmüş:

"Derneğinizi gördüm, sizden bir çuvalcık altın almaya geldim. Davranın hele!" deyince bu devler de büsbütün telâşa varıp:

"Hele bir sabah ola, hayrola. Sen yat uyu, biz de gidip altınları toplayalım. Sabaha bir çuval altını tedarik ederiz" demişler. Bunun üzerine Keloğlan eve girmiş de yatağının içine eğri bir odun kütüğü yatırıp yorganı örtmüş, kendisi de tavan arasına çıkıp beklemiş.

Akşam olmuş, gece çökünce devler yavaşça içeriye girmişler, Keloğlan'ın yatağına yaklaşmışlar, yataktaki kütüğü kıyasıyla sopalamaya girişmişler. Sonra da bırakıp savuşmuşlar. Gecenin bir vaktinde devler birer köşeye devrilip uyumaya, horultular da dağı dereyi yankılamaya başlayınca, Keloğlan tavan arasından inmiş, kütüğü yatağından çıkarmış, kendisi girip yatmış. Sabahleyin erkenden bu devler uyanıp eve girince ne görsünler? Keloğlan dimdik, dipdiri, karşılarında sırtıp durmuyor mu?

"Aman Keloğlan, bu gece nasıl uyudun?" diye sorunca Keloğlan da:

---

² Alangu (2022: 7-12).

“Yatak yumuşak, hem de rahattı, ama birazcık pire vardı, sırtım çok kaşındı” demiş. Bunu duyunca devleri bir tasalı düşüncedir almış. “Vurduğumuz sopalar şuna pire ısırtığı gelmiş. Aman Allah, şundan nasıl kurtuluruz?” diye telaşlanmışlar. Keloğlan’dır:

“Haydi bakalım, sabah oldu, vade erdi, getirin şu altınları hele!” diye bağırması. Ama devler ıkınıp sızıldanıp:

“Bu gece dört köşeye adam saldı, parayı denkleştiremedik, bizi bağışla. Yarına muhakkak buluruz” demişler. Ertesi gün akşam olmuş, hava kararmış, devler derlenmiş, kafa kafaya vermişler:

“Aman bu sefer sağlam gidelim. Keloğlan’ı kaynar su ile haşlayalım” deyip kavil karar etmişler. Bunu duyan Keloğlan yine yatağın içine eğri bir odun kütüğü yatırıp yorganı örtmüş, kendisi tavan arasına çıkıp beklemiş. Akşam olup gece çökünce, devler yavaşça içeriye girmişler. Aşağıdan taşıyıp getirdikleri bir kazan dolusu kaynar suyu yatağın üstüne boşaltmışlar. Sonra olduğu gibi bırakıp savuşmuşlar. Gecenin bir vaktinde devler bir köşeye devrili uyumaya, horultuları da dağı dereyi yankılamaya başlayınca, Keloğlan tavan arasından inmiş, gelip bir köşede yatmış. Sabahleyin bu devler erkenden uyanıp eve gelmişler, yukarıya çıkmışlar. Bir de ne görsünler? Keloğlan dimdik, dipdiri, karşılarında sırtıp durmuyor mu?

“Aman Keloğlan, bu gece nasıl uyudun?” diye sorunca da Keloğlan’dır:

“Yatak yumuşak, hem de rahattı. Ama yün yorganla yün döşek biraz terletti, sabaha karşı azıcık bunaldım” demiş. Bunu duyunca devleri bir tasalı düşüncedir almış. “Döktüğümüz bir kazan dolusu kaynar su şunu biraz terletmiş. Aman Allah, şu Keloğlan’dan nasıl kurtuluruz?” diye iyice telaşlanmışlar. Keloğlan’ dır:

“Haydi bakalım, sabah oldu, vade erdi, getirin şu altınları hele” demiş. Devler ıkınıp sıkışmışlar, ürküp şaşırılmışlar, kafa kafaya verip danışmışlar.

“Biz sana bu parayı veririz, ama bir şartımız var. Bahçedeki gülleleri hepimizden uzağa atarsan, alırsın altınları. Lâkin atamazsan kelleni keseriz ha!” demişler. Keloğlan da bu şarta razı olmuş. Hep birlikte bahçeye çıkmışlar. Bu devler sıraya girmişler, birer birer iri demir gülleri sallayıp fırlatmaya girişmişler ki, her biri ötekini aşırıtmacasına. Sonunda sıra Keloğlan’a gelmiş. Bakmış ki, önündeki gülleyi fırlatmak şöyle dursun, yerden kaldırmaya gücü yetmeyecek. Yekinmiş de bir öne, bir arkaya, bir sağa, bir de sola bakmış. Bu hali gören devler:

“Hele Keloğlan, önüne ardına, sağına soluna ne bakınıp duruyorsun öyle?” diye sormuşlar. Keloğlan’ dır:

“Tasarlamadan, hesaplamadan atmak olmaz. Sağa atsam nenem, sola atsam nazlı yâr, öne atsam kardaşlar, arkaya atsam gerek” demiş de davranmış. Hemen devler:

“Hele dur Keloğlan, etme, arkada da bizim kardaşlarımız var...” demişler de Keloğlan’ı bu kazalı belâli işten vazgeçirmişler. Keloğlan’dır, yarışı kazanmış, kılıcını sıyıyıp çekmiş:

“Haydi bakalım, yarış bitti, vade erdi, haydi getirin şu altınları, yoksa hepinizin kellesini uçursam gerek!” demiş. Hemen bu devler davranmışlar, bir deveye bir çuval dolusu altını yüklemişler. Devlin biri yularını çekerek Keloğlan’ın peşinden yürümüş. Az

gitmişler, uz gitmişler, yoldan azıp yan gitmişler. Dönmüş dolaşmış, akşamın bir vaktinde, Keloğlan'ın nenesinin evine varmışlar. Keloğlan kapıyı tıklamış, nenesi açmış:

“Aman nene, sen içerdeki bakırları tangırdat, ben de devin üzerine yürüyüp kesecekmiş gibi yapayım da şu ceviz kafalı alâmeti korkutup kaçırılım” diye fıslamış. Nene, hemen taşlıkta bakırları tangır tungur yuvarlamış, Keloğlan da: "Aman tutun, gelin tutun, dayılarım, emmilerim, kardaşlarım, babam, dedem, hele varın, çevirin!" diye bağırılmış. Bu dev, altın yüklü devenin ipini koyuvermiş de tabanları sırtını döverek, adım adım sekerek, soluk soluğa kaçmış ki, ardından anca dumanı görünüyor.

Keloğlan bir çuval altını nenesine vermiş. Konu komşuya bir büyük ziyafet hazırlatmış. Ben de gittim bu doyumaya. Diş kirası hediyeler verdiler. Ben eve gelirken, yoluma ördekler çıktı; “Vrak, vrak!” diye bağıştılar. Ben de “Bırak, bırak!” diyorlar sandım. Bıraktım kaçtım. Eli boş, karnı aç geldim.

Extended Summary

ATTEMPT TO ADAPT KELOGLAN'S TALES TO A2 LEVEL IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

While teaching Turkish as a foreign language, the most frequently used materials are course and workbooks. In order to reinforce language teaching, it is of great importance to prepare and use materials that can contribute to the learning and teaching process, apart from course and workbooks in this field. This contributes to the faster realization of the language learning process. In this process, cultural transfer supports language learning. In this context, while preparing additional materials, literary texts that reflect Turkish culture, have literary value and are linguistically rich are used. The reason for using literary texts is that original texts are prepared by considering native speakers, not target language learners. Selecting tales among the literary texts to be used and adapting these tales according to the level of target language learners within the framework of certain techniques will have positive results.

The contextual features of the text should have interesting topics that do not require extensive cultural knowledge for the target language learner to understand the subject. Universal themes such as natural events, life and friendship with cultural neutrality will increase student participation.

Tales are one of the oldest known folk literature genres. These works, which were created by storytellers orally and in writing, usually adorned with extraordinary things, are a genre that has survived to the present day, in which a clear language is dominant, as well as giving place to stereotypical expressions, while entertaining while educating. Tales are also one of the first opportunities to teach children their mother tongue. For the first time, children realize the richness and magic of their mother tongue through fairy tales. In this respect, fairy tales convey a feeling that brings them closer to the mother tongue. In addition, tales do not pursue a purpose contrary to the culture and traditions of the society. In this respect, they are seen as very valuable for cultural transfer. In Turkish tales, just like in other world tales, everyone is equal before the law. Fairy tale heroes are always good, right and direct, as well as respecting national values. Fairy tales, which contain many elements such as the traditions and customs of societies and linguistic elements, are the mirror of the society. Fairy tales contribute to the development of almost all senses visually and audibly, with their features such as being easily illustrated, being easily visualized in the mind, arousing curiosity, containing extraordinary events from time to time, and having a happy ending.

The development of students' listening, speaking, reading-understanding and writing skills is among the aims of Turkish teaching. It has been shown in many studies that tales, which are used consciously and in accordance with the purpose, are effective in the development of students' listening, speaking, reading, comprehension, telling and writing skills. The dreams, fictions and language richness of the fairy tales enable the fairy tales to have an important place in language teaching. For this reason, it has been widely used in Turkish lessons since the first years of primary education. It will be

beneficial to benefit from the effect of fairy tale texts that surround this student, increase his motivation and support their desire to interact, while teaching Turkish to foreigners.

The aim of this study is to adapt Keloglan Tales, one of the products of Turkish folk literature, to language levels, to contribute to language learning through activities, and to create supplementary books to textbooks.

When Turkish folk literature is examined, it is seen that the tradition of oral expression creates many types. Keloglan has always stood out in the Turkish oral tradition with his features such as honesty, bravery, courage, benevolence, generosity and cunning. Keloglan, who is a representative of the Turkish intelligence, is a type of person who is admired and inspired by the fact that he can easily escape from difficult conditions. In addition, the fact that Keloglan has a counterpart in the Turkish world, albeit with different names, creates a sympathy that strengthens the bond between the text and the student and makes it easier to understand. Keloglan, "Keçel", "Keçel Mehmet", "Keçel Hamza" and "Keçel Yegen" in Azerbaijani Turks; "Kelce Batir" in Turkmen Turks; "Taz Oglan" in Crimean Turks; "Tazşa Bala" in Kazakh Turks; "Taz" in Kyrgyz Turks; "Keçel Oglan" in Iranian Turkmens; "Keloglan" in Kirkuk Turks; "Tas", "Tastarakay" in Altai Turks; It is called "Tas", "Tazar" in Tuvan Turks and is seen as a fairy tale hero in similar tales. Considering that the majority of those who want to learn Turkey Turkish are speakers of other Turkish dialects, it will be beneficial to benefit from this widespread effect.

This study includes some of the data of a more comprehensive study we have done to make Keloglan Tales suitable for all levels in teaching Turkish as a foreign language. For this study, all Keloglan Tales published in Turkey were scanned; Fairy tales were selected by considering the principles of text selection and the achievements for the levels in the Common European Framework of Reference for Languages. In this article, the fairy tale "Keloglan ile Devler" is used. The tale in question is included in the book "Keloglan Tales" written by Tahir Alangu. It has been seen that the tale "Keloglan ile Devler" is suitable for A2 level with its fiction, vocabulary, grammar and syntax features. It is thought that with its fiction, target language learners will be able to understand the structure of the text. Considering its grammatical features, the fact that it is far from intense and artful utterances, there are not too many long and inverted sentences in the text, there are no word groups that do not require intensive knowledge such as idioms, and the use of daily language has been effective in the selection of this text for A2 level. In addition, it is predicted that the selected text will attract the attention of learners and be suitable for in-class use.

In this direction, the tale "Keloglan ile Devler" has been adapted for A2 level, and activities to improve vocabulary, grammar activities, reading-understanding, writing and speaking skills have also been prepared for target language learners related to this tale. While doing this, the "Yedi İklim Turkish Teaching Set" prepared by Yunus Emre Institute on language structures and vocabulary that A2 level language learners are expected to master was used.